

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»**

Факультет туризму

Кафедра готельно-ресторанної та курортної справи

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

Освітньо-професійна програма «Готельно-ресторанна справа»

Спеціальність 241 «Готельно-ресторанна справа»

Галузь знань 24 «Сфера обслуговування»

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 5 від 26.11. 2019 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Економіка підприємства
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Викладач (-і)	к.е.н., доц. Мендела Ірина Ярославівна
Контактний телефон викладача	+380665201636
Е-mail викладача	mendela__i@ukr.net
Формат дисципліни	Аудиторне вивчення, самостійна робота студентів з елементами дистанційного навчання
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС – 180 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/index.php?mod=course&action=ReviewOneCourse&id_cat=71&id_cou=1817
Консультації	Понеділок, вівторок – 15-00–17-00 год.
2. Анотація до курсу	
Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена відповідно до Освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа».	
Предметом вивчення навчальної дисципліни є управління економікою в сучасних умовах господарювання, а також вивчення прикладних аспектів економіки і принципів організації та ефективності функціонування суб'єктів господарювання.	
3. Мета та цілі курсу	
Головною метою викладання курсу «Економіка підприємства» є формування у студентів сучасного економічного мислення і системи спеціальних знань щодо економічного механізму функціонування підприємства; оволодіння практичними навиками які необхідні майбутнім спеціалістам для роботи на підприємствах готельно-ресторанної справи. Успішне досягнення мети можливе за умови якісного засвоєння матеріалів лекційного курсу та завдань, що виносяться на практичні, семінарські заняття, самостійну та індивідуальну роботу.	
Завдання:	
<ul style="list-style-type: none"> - формування необхідної сукупності теоретичних і практичних знань з управління економікою в сучасних умовах господарювання. - вивчення прикладних аспектів економіки і принципів організації та ефективності функціонування суб'єктів господарювання. 	
4. Результати навчання (компетентності)	
У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:	
знати:	
<ul style="list-style-type: none"> – визначення предмету, його структуру, базові економічні поняття. – теоретичні питання, які розглядаються при опрацюванні лекційного курсу. – нормативно-правові умови економічної діяльності підприємства. – специфіку економіки підприємств сфери туризму і готельно-ресторанної справи; – визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та пошук шляхів його ефективного використання; – визначення поняття, механізму формування та використання доходів і прибутків підприємства від різних напрямів його діяльності – алгоритми розрахунку важливих показників господарської діяльності з врахуванням чинників зовнішнього та внутрішнього середовища функціонування підприємства; – питання, що мають практичне значення і застосування і розглядаються під час вивчення курсу на лекційних і практичних заняттях. 	
вміти:	
<ul style="list-style-type: none"> – розрахувати виробничу потужність і розробити виробничу програму підприємства; – проводити розрахунки з оплати праці; – розробляти шляхи підвищення продуктивності праці на підприємстві; 	

- розрахувати витрати на виробництво продукції і визначити розрахункову ціну окремих видів продукції, послуг;
- проаналізувати фінансовий стан підприємства і визначити основні шляхи його покращення;
- застосувати методи та прийоми аналізу та планування економічних показників діяльності підприємства;
- оцінити рівень конкурентоспроможності підприємства.
- обґрунтувати економічну стратегію і тактику розвитку підприємства.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу			
Вид заняття		Загальна кількість годин	
лекції		30	
семінарські заняття		30	
самостійна робота		120	
Ознаки курсу			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
V	Готельно- ресторанна справа	3	Нормативний / відбірковий

ТЕМАТИКА КУРСУ

Тема	Лекції			Семінарські (практичні, лабораторні)			Вага оцінки	Термін виконання
	Форма заняття	План	Завдання, год.	Форма заняття	План	Завдання, год.		
Тема 1. Підприємство в соціально-орієнтованій ринковій економіці	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття підприємства, види підприємств і їх характеристика. 2. Підприємництво як форма господарювання. 3. Функції та принципи підприємництва. 4. Організаційно-економічні умови функціонування підприємства. 5. Елементи зовнішнього середовища функціонування підприємства. 6. Інфраструктура ринку, що обслуговує підприємство. 7. Економічні особливості різних видів підприємств. 8. Інтеграційні форми підприємств та організацій. 9. Поняття, економічний зміст управління підприємством. 10. Стратегічне, поточне та оперативне управління діяльністю підприємства. 11. Методи і моделі прийняття управлінських рішень в економіці підприємства. 	0	Семінарське заняття	1. Підприємство в соціально-орієнтованій ринковій економіці	4	5	Вересень
Тема 2. Виробнича програма та	Лекція	1. Структура та принципи	4	Семі-	1. Виробнича програма	4	5+5	Вересень

<p>матеріально-технічне забезпечення підприємства</p>		<p>організації виробничого процесу.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Організаційні типи виробництва. 3. Методи організації виробництва. 4. Основні поняття та показники виробничої програми підприємства. 5. Система та методи визначення виробничої потужності підприємства. 6. Фактори, що впливають, та резерви збільшення виробничої потужності підприємства. 7. Поняття і значення техніко-технологічної бази виробництва. 8. Складові техніко-технологічної бази, найефективніші способи її формування на підприємстві. 9. Характеристика технічного розвитку підприємства (шляхи модернізації і технічного переозброєння, підтримування через здійснення капітального ремонту та заміни застарілого устаткування). 10. Діагностика стану технічного розвитку підприємства: необхідність, сутність, процедура й основні показники). 		<p>нарське заняття</p>	<p>та матеріально-технічне забезпечення підприємства</p>			
---	--	---	--	------------------------	--	--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> 11. Загальна характеристика, види та чинники формування (нaroщування) виробничої потужності підприємства. 12. Основні методичні принципи розрахунку виробничої потужності створюваного і діючого підприємства. 13. Показники й шляхи підвищення рівня використання виробничих потужностей. 14. Поняття й основні елементи виробничого процесу. 15. Принципи організації виробничого процесу. 16. Типи виробництва (одиничне, серійне й масове). 17. Сутність і соціально-економічне значення застосування різних форм організації виробництва. 18. Концентрація і розукрупнення виробництва 						
Тема 3. Збутова діяльність підприємства	Лекція	<ul style="list-style-type: none"> 1. Ринок товарів і послуг: сутність і складові. 2. Показники обсягу продукції (послуг). 3. Життєвий цикл товару. 4. Формування асортименту товарів та управління ним. 5. Попит: методи оцінювання та 	2	Семінарське заняття	1. Трудові ресурси підприємства	2	5	Вересень

		прогнозування. 6. Бренд: поняття, технологія створення та розвиток. 7. Поняття маркетингу, його концепції та різновиди.						
Тема 4. Трудові ресурси підприємства	Лекція	1. Поняття трудових ресурсів та персоналу підприємства. 2. Категорії персоналу підприємства (керівники, спеціалісти, службовці, робітники). 3. Фактори, що впливають на формування персоналу. 4. Чинники, що потребують урахування в процесі розрахунків необхідної чисельності персоналу фірми. 5. Поняття й основні елементи системи управління персоналом підприємства. 6. Продуктивність праці: поняття та методи оцінки. 7. Фактори, що визначають динаміку цього показника. 8. Зміст та етапи розроблення плану з праці на підприємстві. 9. Поняття оплати праці. 10. Основна заробітна плата й додаткова оплата праці. 11. Регулювання оплати праці на основі колективного договору. 12. Мінімальна заробітна плата. 13. Форми та системи оплати праці. 14. Мотивація та стимулювання праці персоналу.	4	Семінарське заняття	1. Майнові ресурси (активи) підприємства	4	5+5	Вересень

		15. Системи преміювання праці персоналу підприємства. 16. Аналіз фонду оплати праці підприємства.						
Тема 5. Майнові ресурси (активи) підприємства.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття та економічний зміст ресурсного забезпечення підприємства. 2. Контрольовані та неконтрольовані ресурси підприємства, їх організація. 3. Оцінка рівня ресурсного забезпечення підприємства. 4. Контроль за використанням ресурсів підприємства. 5. Економічний зміст і типологізація необоротних активів за їх призначенням у господарській діяльності підприємства. 6. Первісна, відновна та залишкова вартість основних фондів. 7. Фізична суть техніко-економічного старіння знарядь праці та форми запобігання цьому (ремонт, модернізація, заміна). 8. Амортизація основних фондів. 9. Розширене відтворення. 10. Поняття й види нематеріальних ресурсів 	4	Семінарське заняття	1. Фінансові ресурси (капітал) підприємства	4	5+5	Жовтень

		<p>підприємства, їх вплив на конкурентну спроможність.</p> <p>11. Нематеріальні активи як юридично оформлені права виключного користування об'єктами промислової та інтелектуальної власності.</p> <p>12. Соціально-економічне значення і система показників ефективності відтворення та використання основних фондів.</p> <p>13. Напрями інтенсифікації та шляхи підвищення ефективності їх використання.</p> <p>14. Сутнісні характеристики оборотних коштів.</p> <p>15. Джерела формування оборотних коштів.</p> <p>16. Призначення нормування оборотних коштів.</p> <p>17. Визначення сукупного нормативу оборотних коштів.</p> <p>18. Основні показники рівня ефективності використання оборотних коштів.</p> <p>19. Коефіцієнт оборотності, тривалість одного обороту.</p> <p>20. Шляхи підвищення ефективності використання оборотних коштів і поповнення</p>					
--	--	--	--	--	--	--	--

		їхньої величини до нормативного рівня за умови кризової ситуації на підприємстві.						
Тема 6. Фінансові ресурси (капітал) підприємства.	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Утворення фінансових ресурсів. 2. Внутрішні джерела формування фінансових ресурсів. 3. Зовнішні джерела утворення фінансових ресурсів. 4. Економічний зміст та класифікація власного капіталу підприємства. 5. Економічна характеристика та класифікація позиченого капіталу. 6. Фінансове забезпечення діяльності підприємства. 7. Структура капіталу. 8. Вартість капіталу. 9. Оптимізація джерел фінансових ресурсів. 10. Характеристика інвестицій. 11. Внутрішні і зовнішні джерела інвестування. 12. Розрахунки обсягу потрібних інвестицій з урахуванням економічної ситуації на ринку і підприємстві. 13. Роль фінансових інвестицій у чинній системі господарювання. 	4	Семінарське заняття	1. Поточні витрати підприємства та собівартість продукції	4	5+5	Жовтень
Тема 7. Поточні витрати та собівартість продукції	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Поточні витрати (собівартість продукції), їх класифікація. 	2	Семінарське заняття	1. Доходи та цінова політика підприємства	2	5	Жовтень

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Зміст і методика обчислення кошторису виробництва. 3. Розрахунки кошторису виробництва за окремими економічними елементами. 4. Калькулювання та його місце в економічних розрахунках. 						
Тема 8. Доходи та цінова політика підприємства	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Економічний зміст доходів підприємства, порядок їх визнання. 2. Доходи від операційної діяльності підприємства. 3. Доходи від інвестиційної діяльності підприємства. 4. Доходи від фінансової діяльності підприємства. 5. Доходи майбутніх періодів. 6. Дебіторська заборгованість та управління нею. 7. Поняття, роль і функції ціни в ринковій економіці. 8. Види цін та сфери їх застосування. 9. Методи встановлення цін: собівартість плюс прибуток; забезпечення фіксованої величини прибутку; за рівнем поточних цін (конкуренції); за рівнем попиту тощо. 10. Державне регулювання ціноутворення. 	2	Семінарське заняття	1. Фінансові результати діяльності підприємства	4	5	Листопад
Тема 9. Фінансові результати діяльності підприємства	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність фінансових результатів діяльності підприємства, їх призначення, функціональний склад та джерела утворення. 	4	Семінарське заняття	1. Конкурентоспроможність підприємства	4	5+5	Листопад

		<ol style="list-style-type: none"> 2. Види та класифікація фінансових результатів діяльності підприємства. 3. Місце доходів та прибутків у системі показників діяльності підприємства. 4. Фактори, що впливають на формування фінансових результатів у різних галузях економіки. 5. Системи та методи аналізу фінансових результатів діяльності підприємства. 6. Показники, що характеризують рентабельність діяльності підприємства. 7. Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. 8. Збитковість підприємства: сутність, причини виникнення та шляхи подолання. 9. Система та методи внутрішнього контролю за прибутком та доходами підприємства. 						
Тема 10. Конкурентоспроможність підприємства	Лекція	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конкурентоспроможність продукції (послуг). 2. Якість в системі конкурентоспроможності. 3. Система забезпечення конкурентоспроможності продукції (послуг). 4. Інструментарій управління якістю. 5. Стандартизація і 	2	Семінарське заняття	1. Фінансово-майновий стан та методи його оцінки	2	5	Грудень

		сертифікація продукції (послуг). 6. Конкурентна політика. 7. Управління конкурентоспроможністю підприємства.						
Тема 11. Фінансово-майновий стан та методи його оцінки	Лекція	1. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства, її необхідність і практичне значення. 2. Інформаційне забезпечення оцінки фінансового стану підприємства. 3. Характеристика фінансової звітності як джерела оцінки фінансового стану. 4. Користувачі інформації про фінансовий стан підприємства. 5. Методики оцінки фінансового стану, їх застосування. 6. Зарубіжні моделі оцінювання фінансового стану підприємства. 7. Обґрунтування показників оцінки фінансового стану підприємства.	2	Семінарське заняття	1.		5	Грудень
Тема 12. Ефективність діяльності та методичні засади її оцінки	Лекція	1. Сутнісна характеристика і вимірювання ефективності виробництва. 2. Методики оцінювання ефективності діяльності підприємства. 3. Чинники підвищення ефективності виробництва.		Семінарське заняття				

		<ul style="list-style-type: none"> 4. Економічна ефективність. 5. Соціальна ефективність. 6. Показники ефективності. 7. Синергетичний ефект. 8. Ефективність виробничої діяльності. 9. Ефективність інвестиційної діяльності. 10. Оцінка доцільності капіталовкладень. 11. Ефективність фінансової діяльності. 						
Тема 13. Антикризове управління.	Лекція	<ul style="list-style-type: none"> 1. Чинники, що формують відповідний рівень економічної безпеки підприємства. 2. Поняття економічної кризи підприємства. 3. Види кризового стану. 4. Діагностика ймовірності банкрутства. 5. Процедура банкрутства. 6. Реструктуризації. 7. Санація. 8. Злиття. 9. Поглинання. 		Семінарське заняття				

6. Система оцінювання курсу	
Загальна система оцінювання курсу	100 балів
Вимоги до письмової роботи	5 балів
Семінарські заняття	5 балів
Умови допуску до підсумкового контролю	26 балів
7. Політика курсу	
<p>Атмосферу довіри, взаєморозуміння, взаємоповаги потрібно будувати щоденно. Політика ректорату спрямована на академічну доброчесність, прозорість та законність діяльності. Задля цього розроблено та впроваджено «Положення про запобігання академічного плагіату», «Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності», «Кодекс честі ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Стефаника» і опубліковано їх на сайті. Викладеними в цих документах принципами (відповідальності, справедливості, академічної свободи, взаємоповаги, безпеки і добробуту, законності) та правилами поведінки студентів і працівників університету, які базують на відповідних законах, й керується кафедра готельно-ресторанної та курортної справи у своїй діяльності. В університеті діє «Гаряча лінія» з ректором, «Телефон довіри», більшість вступних іспитів проводиться за комп'ютерно-тестовими технологіями, а іспит за допомогою онлайн трансляції можна переглядати у реальному часі. Діяльність кафедри, ректорату з питань запобігання та виявлення корупції здійснюється на основі чинного законодавства України.</p>	
8. Рекомендована література	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Богиня Д.П. Основи економіки праці. К.: Знання-Прес, 2001. 312 с. 2. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навч. пос. Атіка, 2002. 480 с. 3. Варналій З.С. Основи підприємництва. Знання-Прес, 2002. –239 с. 4. Васильков В.Г. Організація виробництва: Навч. Посібник. КНЕУ, 2003. 524 с. 5. Мендела І.Я. Економіка підприємства: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: Фоліант, 2014. 302 с. 	

Викладач _____